

ԾԽԱԽՈՏԻ ՍՏԱԿՈՎ ՏԱՆ ՄԸ ՏԷՐ ԸԼԼԱԼՈՒ ՃԱՆԲԱՆ

Շատեր կան մեր մէջ, որք՝ կարեւորութիւն չի տալով գումարին՝ օրը մէկ քանի զրուշ ծխախոտի, մէկ քանի զրուշ օղիի եւ նոյնչափ մ'ալ՝ եթէ ոչ աւելի՝ ուրիշ անպէտ բաներու կը վառեն իրենց անձին փնտսելով միանգամայն:

Անոնք որ ապահովեալ վիճակ մ'ունին, կարող են, կը վայելէ անոնց մանաւանդ, աւելորդ ծախքեր ընել իրենց աւելորդ շահերովն: Ընդհանրութիւնը անուղղակի կերպիւ կրնայ օգտիլ անոնցմէ: Բայց որք առն մը չունին պարտկուելու եւ հաստատուն գործ մը՝ իրենց ապրուստը ճարելու, չի վայել անոնց, ներելի չէ բնաւ, իրենց գրամը վառնել անխոհմարար: Տնտեսական առաջին պարտականութիւնն է որ մարդիկ անպէտ ծախքերէ հրաժարին, եւ պիտանիներն խի կարելի եղածին չափ խնայելով՝ ջանան նախ ունենալ առն մը, որ հիմն է հարստութեան, եւ լրացնել ապա իրենց ծերութեան եւ ընտանեկան ապագայի պէտքերն:

Երբ մարդիկ բանի մը կը վարժուին, դիւրութեամբ չեն կրնար կամ լաւ եւս չեն ուզեր անկից չափնուիլ, մինչեւ անգամ եթէ պարզ համրիչի մը գործածութիւնն ըլլայ այդ սովորութիւն. այս գիտնալով ես չի պիտի պահանջեմ որ ամեն մարդ մէկանց թողու իր սովորութիւն ըրած ամեն անպէտ բաներն. այս դժուար կըլլայ: Բայց եթէ մարդ ջանայ անոնց քանակութիւնը հետզհետէ անդդալաբար իջեցնել, կամ որ աւելի լաւն է ըստ իս՝ եթէ մէկէն սկսելով ձգէ իր սովորութիւնը բոլորովին, եւ ժամանակէ մը ետքն ալ միւսներն ըստ կարգին, այն ատեն կրնայ հաստատապէս ազատիլ իր ամեն վատ սովորութիւններէն:

Արդ սկսելով ծխախոտի գործածութենէն որ մարդկանց ամենէն անխորհուրդ եւ փնտսակար սովորութիւնն է, օրը 60 բարայ խիտ շաւեր կուտան ծխելու համար՝ առանց տարօրինակ բան մը ըրած կարծուելու, բայց այդ գումարը կընէ եօթն օրուան մէջ աւելի քան 10 զրուշ. եւ Ա.Հ.Ս. ՇԱԲԱՌԱԿԱՆ ԱՅԻ ՏՍԱՐ ԴՐՈՒՇՈՎ ԿԱՐԵԼԻ Է ԱՅՍՕՐ ՏԱՆ ՄԸ ՏԷՐ ԸԼԼԱԼ, շնորհիւ Արեւելեան Տնտեսական Միութեան:

Յ. Ա.

ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Համառդին Գաղղիացի մեծ բանաստեղծն — որ Արեւելք ճամբորդութեան ժամանակ Հայերն ի մօտոյ ճանչցած եւ անոնց համար համակրութիւն յայտնած է — բանաստեղծութեան վրայ սքանչելի հատուածի մը մէջ հետագայ խօսքը գրած է. « Թիւերը կ'ատեմ: » Բանաստեղծներ ու բանաստեղծութիւն սիրօղ անձեր այս խօսքը մէջ կը բերեն, մեծ բանաստեղծի մը վկայութեամբը ցոյց տալու համար թէ՛ թուաբանութիւնն ոչ միայն պիտանի գիտութիւն մը չէ, այլ եւ ատելի, աղետալի: Գալրոցի տղայոց սկանջն երբ այսպիսի խօսք մը հասնի, կը պաղին թուաբանութենէն՝ եթէ մեծ յարմարութիւն ու սէր չունին այդ գիտութեան. կը պաղին, մանաւանդ որ՝ թուաբանութիւնն ալ ուրիշ գիտութեանց նման ընդհանրապէս չոր ու ցամաք կերպով կ'աւանդուի տակաւին մեր վարժարանաց մէջ: Համառդինն արգարացնելու եւ կամ բացատրելու համար, պէտք է յայտնեմ որ այն աշխարհի սիրելի եւ պատկառելի բանաստեղծն այդ խօսքը գրած է ոչ թէ թուաբանութեան դէմ, այլ այն թուագէտներուն դէմ՝ որոնք կ'արհամարհեն բանաստեղծութիւնն եւ ամեն ինչ որ մարդուս սրտէն կը բլիսի: Համառդին չէր կրնար ատել թուաբանութիւնն, որովհետեւ թուաբանութիւնն ամենուն օգտակար է, ամենուն ծառայութիւն կը մատուցանէ, սեղանաւորէն սկսեալ մինչեւ յետին գործաւորին, կառավարական պաշտօնատուներէն սկսեալ մինչեւ փաքիկ հաստատութեան մը Տնօրէնութեան, ամենէն մեծ գիտունէն սկսեալ մինչեւ ամենայետին ռամիւկին: Նպարավաճառէն պանիր հաց առի, ես ալ նպարավաճառն ալ պէտք ունինք հաշուելու. սենեակիս գորգ, ձերմակեղէններուս համար կտաւ պիտի գնեմ, ես ալ վաճառականն ալ պիտի չափենք ու հաշուենք. տուն մը կամ խանութ մը պիտի շինեմ, ես ալ ճարտարապետն ալ պէտք ունինք հաշիւ ընելու. դպրատան մը կամ դրամատան մը Տնօրէնն եմ, եթէ թուաբանութիւն եւ իրեն ճիւղն եղօղ Համարակալութիւն չը գիտնամ՝ ի՞նչպէս կրնամ

առածս ու տուածս հաշուել, ինչպէս կրնամ պարտքս ու պահանջքս գիտնալ, ինչպէս կրնամ այդ դպրատունը կամ այդ դրամատունը վարել. գիտուն եմ, հեռաւորութիւն մը կամ խորութիւն պիտի չափեմ, բաղադրութիւն մը կամ վերլուծութիւն մը պիտ'ընեմ, ինչպէս ընեմ եթէ թուաբանական կանոնաց անտեղեակ ըլլամ: Ուստի, որ կողմ դառնանք, թուաբանութեան պէտք ունինք. կարելի է ֆերականութեան պէտք չունենանք հասարակօրէն ապրելու համար, բայց թուաբանութեան անհրաժեշտ պէտք ունինք: Մտքերնէս հանէնք ուրեմն թէ թիւերն ասելի եւ. թիւերէն ասելի պաշտելի բան չը կայ. կամ թէ երեք հաւաստարապէս պաշտելի բաներ կան. թիւ, Գիւր, ԽԱԶ (նորս): Այս ըսողն ես չեմ. հապա մեծ, ամենամեծ բանաստեղծ մ'է Լամուզինի նման, որուն Լամուզինի չափ պարտական է Հայ ազգը. գուշակեցիք, այդ ամենամեծ բանաստեղծը Վիգդօս Իւկօն է, որուն անմահ թշուառներուն պատկերազարդ ապագրութիւնն ալ հիմայ կը հրատարակուի: Տեսէք ինչպէս կը գրէ Վիգդօս Իւկօ. «Բնաւ անհաշտելի չէն իրարու դրականն ու բանաստեղծականը: Թիւ՝ արուեստին մէջ ալ կայ, գիտութեան մէջ ալ: Հանրահաշիւ (Ալճիպրա) կայ աստեղագիտութեան մէջ, եւ աստեղագիտութիւնը բանաստեղծութեան այնքան մօտիկ է. հանրահաշիւ կայ երաժշտութեան մէջ, եւ երաժշտութիւնն այնքան մօտիկ է բանաստեղծութեան: Մարդուս միտքն երեք բանալի ունի, որով ամեն բան կը բանայ. թիւ, գիր, խաղ: Գիտել, մտածել, երազել, ամեն բան հոգ է:»

Յուսանք որ ալ այսուհետեւ թուաբանութեան դէմ խօսող չը պիտի ըլլայ: Յուսանք որ այսուհետեւ բոլոր վարժարանաց մէջ թուաբանութիւնը մեծ խնամով դաս պիտի տրուի, ինչպէս որ սկսուած է մէկ քանի վարժարանաց մէջ մասնաւորապէս Կիւրոնական վարժարանին ու Պէրպլերեան վարժարանին մէջ: Իցիւ թէ մեր բոլոր վարժապետք ալ հետամուտ ըլլային նոր մեթօքներ գտնելու կամ գտնէ նոր մեթօքներու հետեւելու: Պ. Յովնան Փալազաշեանի թուաբանութիւնը լաւագոյն մեթօքն է գրուած. թուաբանութիւնն

այդ դատադրքէն սկսելու էին աղայք, որոնց բարեկամ բազմերախտ կին մը ⁽¹⁾ Պ. Փալազաշեանին առաջնորդ եղած է իր սոյն գատադրքին մէջ: Վիգդօն իւկօ՝ թիւն ամեն բանէ առաջ դնելով՝ բոլորովին համաձայն գտնուած է դարուս մեծ իմաստասէր Օկիւսդ Գօնդին հետ, որ՝ գիտութիւններն իրենց ծննդեան կարգաւ դասաւորելով՝ ամենէն առաջ դրաւ Քանակագիտութիւնը (Մաթեմատիկ): Այդ գիտութիւնն ամենէն սլորդն է եւ ամենէն էականն, ուստի եւ ամեն գիտութիւններէ յառաջ ծնած է: Քանակագիտութիւնն երկու ճիւղ ունի, թուագիտութիւն ու Չափագիտութիւն: Քանակագիտութիւնն եւրոպիոյ բոլոր վարժարանաց մէջ ուսմանց իւրեւ հիմ կը բռնուի իրաւամբ:

Ե.

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄՈՒԹԻՒՆ

Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԹԻՒՆ 8 ՀԱՐՅԱՆ

Արեւելեան Տնտեսական Միութիւնը հաստատուեցաւ՝ անցեալ տարի մարտ 9ին՝ խումբ մը անձանց կողմանէ, որք իրենց նպատակ դրին ժողովուրդը՝ այսինքն անդամակից գործողները, տնտեսագիտութեան վարժեցնել եւ անոնց վիճակը բարելոցելու օգնել տնտեսագիտական եւ մարդասիրական միջոցներով:

Միութեան առաջին գործն է առ այժմ հող գնել իր ընկերացը համար: Եփատի-Գուլէի եւ Մաքրի-Գիւղի մէջտեղ գտնուած դաշտին վրայ 1000 արտավար տեղ պայմանի տակ առած է, զոր պիտի գնէ հետզհետէ՝ կանգունը գրեթէ 50 փարայի հաշուով: Յիշեալ տեղերը Գաղլը-Չէշմէյէն վեր Ս. Յակովբ եկեղեցւոյ եւ Զէյթուն-Պուռնու երկաթի գործարանի դիմացօք եւ անկից անդին ծովեզրքէն սկսելով Շրմեհնրժիւրի վրայէ կը տարածուին մինչեւ Վէլի Էֆէնտի, Չէօրէկճի, եւայլն: Պօլսոյ խիստ մօտ եւ օդն ու դիրքը չատ աղէկ ըլլալով՝ ամեն օք կրնայ մակաբերել թէ, մերձաւոր ա-

(1) Տիկին Բար-Քառքանդիէ:

պագայ մ'ունին, եւ այժմու գինը՝ այսինքն կանգունը 50 փարայ, այնչափ աժան գին մ'է, որ գնողին բնաւ մտածելու տեղի չի ձգեր. 500 արտավար տեղ միայն այս գնով պիտի ծախուի, եւ այս 500 բաժինը լրանալուն պէս՝ երկրորդ 500ի համար գնոյ յաւելում տեղի պիտի ունենայ: Միութեան գործերն միայն այս տեղերու վրայ չի պիտի սահմանափակուին, այլ քանի որ անգամոց թիւն աւելնայ, Միութեան գործողութիւններն ալ պիտի ընդարձակուին ուրիշ տեղերու վրայ:

Միութիւնը՝ մէկ կողմէ հողին տէր ըլլալէ ետքը, միւս կողմանէ ալ պիտի աշխատի պէտք եղած արտօնութիւններն ստանալով անմիջապէս տուն շինելու ձեռնարկել՝ այն ընկերաց համար, որք իրենց գնած հողին վրայ որոշէն նայնպէս տուն մ'ունենալ:

Տուներու շինութենէն ետքը Միութիւնը ուրիշ շատ օգտակար ձեռնարկութիւններ ալ պիտի ընէ, որոց մանրամասնութիւնքը կարելի է իմանալ Միութեան յայտագրէն եւ կանոնադրութենէն, որք տպեալ հրատարակուած են արդէն:

Միութիւնը գործի սկսած է գրեթէ 100 անգամով, եւ դեռ տարին չի լրացած՝ անգամոց թիւը հասած է (500ի մտքաբաժինով) 400 հոգիի, որոց մէջ կը գտնուին՝ բարձրատիճան եկեղեցականներ, Տէրութեան պաշտօնատարներ, սեղանաւորներ, վաճառականներ, ճարտարագետներ, Պանքայի եւ այլ զանազան ընկերութեանց պաշտօնեայներ, նայնպէս պարզ խանութպաններ, արհեստաւորներ, գործաւորներ, սպասաւորներ եւայլն, որք կը պատկանին ամեն հասարակութեանց, այսինքն է՝ (թուոյ համեմատութեան կարգաւ) Հայ, Յոյն, Իսլամ, Հռոմէական, Բողոքական եւ Հրեայ: Նշանաւոր է նոյնպէս, որ Միութիւնը՝ իւր կազմութեան առաջին 10 ամսուան մէջ երկու հարիւր քառասուն հազար (240,000) քառակուսի կանգուն հող գնած է՝ դրամն ամբողջ վճարելով: Այս յաջողութիւն՝ որոյ նմանը եւրոպիոյ մէջ անգամ յաճախ չի տեսնուիր, յայտնի ապացոյց մ'է թէ մեր ժողովուրդը շատ պէտք ունէր այսպիսի ընկերութեան մը:

Ինչպէս իր անունէն յայտնի է, Միութիւնը՝ մասնաւոր

րաց չահուն յատկացեալ առեւտրական ձեռնարկ մը չէ, այլ սոսկապէս խնայող անձանց միաբանութիւն մ'է անսահման, բաց ամեն պարկեշտ անձանց անդամակցութեան. ուստի տարակոյս չիկայ որ հետզհետէ պիտի զարգանայ եւ այնչափ կարեւորութիւն ստանայ որ՝ գուցէ օր մ'ալ Բարեխնամ Կառավարութեան պաշտպանութեանն արժանանալով, երկրին եւ ժողովրդեան մեծամեծ ծառայութիւններ կարենայ մատուցանել:

Միութեան ներկայ անդամներէն մէկ բաժնի ստորագրուողը պիտի վճարէ շաբաթը 10 դրուչն երկու ու կէս տարուան մէջ ընդ ամենը 1500 դրուչ, որոյ փոխարէն պիտի ստանայ մէկ տէօնիւմ այսինքն 1600 կանգուն գետին, ուսկից բնականաբար՝ շինութեանց ժամանակ՝ փողոցներու մասը պիտի զեղչուի:

Անգամ արձանագրուելու համար կարող է ամեն ոք դիմել Միութեան գրասենեակին, Ղալաթիա, Քիւրէկճիլէր, Զիւլէր Պէյ խան թիւ 12, 13, կիրակիէ զատ ամեն օր, եւ անոր աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ստանալ: * * *

ԿԱՐԻ ՄԱՔԻՆԱՅԻ ՎՐԱՅ

Ի ՊԱՏԱՍԻԱՆԻ ԹԻԻ 1 ՀԱՐՑՄԱՆ

Ես կարի մաքինա մը առած էի Ղալաթիա Մինասեաններէն՝ 2 1/2 լիրայի, Հօլ կոչուած գործարանի սպրանք. 12 տարի չարունակ գործածեցի եւ շատ գոհ էի. դժբաղդաբար գողցան, յետոյ նոյն տեսակը փնտռեցի գարձեալ, բայց չի գտայ ճիշդը. ուստի Մաֆաւիններու մէջ մաֆինիս Օննիկ աղայէ առի մէկ հատ՝ Սիւնիք գործարանի չէնք, միեւնոյն գնով. տարի մ'է որ զայն կը գործածեմ եւ գոհ եմ. անկողինակալութեամբ կրնամ յանձնարարել: Օննիկ աղա՝ աւրուած գործիքներն ալ կարող է շատ աղէկ նորոգելու:

Սամարիա

ՄԱՔՐՈՒՇԻ ԵՍԱՅԵԱՆ

Մաքրուհի տիկին ուրիշ նամակ մ'ալ գրած է՝ Տօքթօր Իւթիւճեան էֆէնտիի կարի մաքինայի դէմ գրած նամակին ի պատասխանի. պիտի հրատարակենք զայն յաջորդ թիւերէ մէկուն մէջ:

Ե. Խ.

Տ Ն Տ Ե Ս Ա Ղ Բ Ա Ր (*)

Տընսես աղբւր, ինչ ունիս . —
 Բանկոնքդ կարն, փայտ՝ արող .
 Չես նախանձիր իմ տունիս .
 Դու սիրես մանչս իբրու քողդ:
 Տընսես աղբւր, ինչ ունիս .
 — « Ի՞նչ կայ նրման անունիս » :

Տընսես աղբւր, ինչ ունիս . —
 Դրան քովն է քու միշտ տեղ .
 Յոսիկն զամենքն ընդունիս ,
 Սակայն շողաս զերդ աստեղ:
 Տընսես աղբւր, ինչ ունիս .
 — « Ի՞նչ կայ նրման անունիս » :

Տընսես աղբւր, ո՞ւր կ'երթաս . —
 « Եկեղեցի կամ դպրոց .
 Վարժապետ մ'ինձ կուտայ դաս .
 (Միտքս է մանուկ յորոց) .
 Դարիպ տէրէրն ալ կ'օրհնէ
 Զիս ուրնանիս » որ հնձն է... :

Բայց ինչ զըրկանք եւ ինչ վիշտ
 Կրեմ, երկնից փառք կու տամ .
 Պիտի լինիմ գոհ ես միշտ,
 Բարւոյն պիտի միշտ հաւատամ,
 Որքան նշխար, ճիշտ, կոչուիմ .
 Վէ՛հ անուն, զանձ եւ կեանք իմ... »

Ե .

(*) Ոճանաւորիս առարկան՝ դպրոցներու ճնշես աղբարն է :

ԱԺԱՆ ԹԵՐԹ ՄԸ

Հրատարակել արհեստաւորաց եւ առհասարակ միջին կարգի ժողովրդեան ընտանեկան պիտոյիցը համապատասխանող, այս է մեր նպատակը, զոր ինչպէս ամեն ոք կրնայ երեւակայել, ի գլուխ հանելու համար կարի հաստատուն ճիգերու պէտք կան:

Մենք՝ առանց վարանելու՝ գործի սկսանք, սկսած ըլլալու համար. քանզի գործ մը սկսիլ կէս ճամբան առնել ըսել է: Առաջին ամիսներն հարկաւ կարելի չէ փախաքուած կատարելութիւնը ունենալ. բայց այսպիսի գործ մը՝ որ սոսկապէս ժողովրդեան օգտին նուիրեալ է, վստահ ենք թէ իրեն օժանդակողաց ստուար թիւ մը պիտի ունենայ. ուստի պատճառ չունինք բնաւ ապագային վրայ տարակուսելու:

Մեր բաժնին իրեւապայցոյց կը յայտնեմք թէ՝ Արեւելեան Տնտեսական Միութիւնը յանձն առած է Տնտեսի աղաքութեան ծախուց օգնել: Թերթին Խմբագիր Տնօրէն Եղիա էֆէնտի Տէմիրճիալաշեան, եւ Տպագրիչն՝ Գարեգին էֆէնտի Պաղտատեան, երկուքն ալ մեծ զոհողութիւններ ըրած են գործն իր այս ընթացքին մէջ դնելու համար⁽¹⁾. աւսոյմէ՛ զստ Տնտեսագիտութեան բարեկամ եւ մարդասէր անձինք ինչպէս են Մեծապատիւ Գարագաշ Կարապետ, Աճէմեան Մկրտիչ, Տօք. Իւթիւճեան Բարունակ, Պօչնակեան Յակոբ, Ասատուր Հրանտ էֆէնտիք եւ այլք կօժանդակեն մեզ իրենց ընտիր յօգուածներովն. եւ չատեր ալ կան դեռ որք խօստացած են օժանդակել: Ուստի կը վստահեմք թէ մեր թերթը պիտի կրնայ քիչ ժամանակի մէջ օգտակար նիւթոց հաւաքածոյ մ'ըլլալ:

Մեզ օժանդակել փախաքողաց դիւրութիւն մը տալու համար աւելորդ չեմք համարիր աստ հրատարակել ցանկն այն նիւթոց, զորս մեր թերթին մէջ հրատարակուած տես-

(1) Իսկ ո՞վ պիտի խօսի պատուական Արշակ էֆէնտիի զոհողութեանց վրայ՝ Տնտեսական Միութիւնն ու Տնտեսի հիմնելու մասին: — Պատմութիւնն՝ ամեն պարագայի մէջ:

նեւ կը ցանկամբ. ամեն ոք իր ճաշակին կամ մասնագիտութեանը համաձայն կարող է անոնցմէ նիւթ մը որոշել:

1. Տնտեսագիտական, կրթական եւ բարոյական դասեր.
2. Տնտեսութիւն եւ խնայողութիւն
3. Առողջապահութիւն եւ բարեխառնութիւն կամ ժութ-կալութիւն (tempérance)
4. Տնաշինութիւն եւ տնական գործիք
5. Գործ եւ արհեստ
6. Պարտիզպանութիւն եւ գիւղատնտեսութիւն
7. Հագուստ եւ կապուստ
8. Ուտեստի պատրաստութիւն եւ ընարութիւն
9. Առտնին կարգադրութիւնք.
10. Առտնին ձեռագործք.
11. Վառելիք եւ լուսոցք
12. Ժողովրդային պիտանի հարցումներ
13. Նոր հրատարակութիւնք եւ վիճակագրութիւնք:

Այս նիւթոց վրայ Գերմաներէն, Գաղղիարէն եւ Անգլիարէն լրագիրներ կը գտնուին մեր գրասենեակը. բարեկամք կարող են անոնցմէ օգտիլ:

Մեծաւ շնորհակալութեամբ պիտի հրատարակեմք մեզ ժանդակող պատուական անձանց անուններն, ինչպէս եւ անուններն այն բարեկամաց որք կը բարեհաճին օգնել Տնտեսի տարածման:

Յ. Ա.

ՄՐՅԱՆԱԿ ՏՆՏԵՍԻ

ՄԷԿ ԸՆՏԻՐ ՊԱՏԻ ԺԱՄԱՑՈՅՑ 8 ՕՐՈՒԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՎ

«Տան ծախուց կարգադրութիւն» խորագրոյ տակ Տնտեսի առաջին թուոյն մէջ յօդուած մը հրատարակած էինք Գերմաներենէ առնուած, փափաք յայտնած ըլլալով միանգամայն՝ մեր կենաց յարմարելիք յօդուածներ տեսնել, փորձառու անձանց կողմանէ գրեալ նոյն նիւթի վրայ:

Յարգ մեր փափաքը լեցուած չը տեսնելով, եւ խնդիրն

տնտեսագիտական տեսակէտով ժողովրդեան օգտակար նկատելով, պատշաճ սեպեցինք մրցանակ մը հաստատել այս մասին: Ուստի կը հրաւիրենք բոլոր գործնական տնտեսագէտներն մրցման մասնակցիլ՝ տան ծախուց կարգադրութեան վրայ մէկ մէկ յօդուած գրելով: Գրուելիք յօդուածը պէտք է պարունակէ մանրամասնօրէն ընտանիքի մը՝ իր կարողութեան չափուն եւ առողջապահական կանոնաց համեմատ, ուտեստի, հագուստի, վառելիքի, ուսանելիքի, հիւանդութեան, կարասեաց, զուարճութեանց եւ այլ պիտոյից գործադրութեան չափն, հիմնելով ընտանիքի մը վրայ որ կը բաղկանայ 7 անձերէ, այսինքն մայր մը 50—60 տարեկան, որդին 36—40 տարեկան, հարսը 50—52 տարեկան, 2 զաւակ՝ ցերեկուան դպրոցի, 8—12 տարեկան, 2 զաւակ տան մէջ 2—5 տարեկան: Բնակութեան տունը՝ կանկայի կողմերը (չուկայէն 20—25 վայրկեան), իրենցն ըլլալով եւ մաքրութեանց եւ լուացքի համար իրենց ջրհորն՝ իսկ խմելու համար աղբիւրի ջուր գործածելով, եւ մարդուն վաստակն ըլլալով միայն 140 զրուշ չափով:

Գրութիւնք կ'ընդունուին որքան ալ պարզ գրուած ըլլան, եւ յատուկ Յանձնաժողով մը կողմանէ քննուելով՝ անոնց մէջէն լաւագոյն գատուածը կը հրատարակուի Տնտեսի միջոցաւ, մրցանակն ալ միանգամայն կը արուի տիրոջը: Տնօրէնի հասցէին պէտք է ուղղել գրութիւններն՝ ի Ղալաթա Զիվէր պէյ խան թիւ 15: Առ առաւելն մինչեւ մարտ 51 պէտք է հասնին Տնօրէնութեան:

Որչափ որ Տնտեսի բաժանորդները շատնան մենք ալ մրցանակներն պիտի շատցնենք եւ ընդհանրացնենք տնտեսական ամեն խնդիրներու համար, եւ շատ ուրախ պիտի ըլլանք երբ տեսնենք թէ տիկնայք կ'աշխատին մրցիլ իրենց առտնին գործոցը համար:

Յ. Ա.

ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԲԱԺԱՆՈՒՄ

Գերմանական *Էսենաթ* տուներու գործոց մէջ.

Ամառը՝ առտուն ժամը ⁽¹⁾ ճին կեւլենք, ձմեռը մէկ ժամ ետքը: Աղախինը պէտք է կէս կամ առաջուց ելլէ. իսկ պզտի աղէկը՝ որ ժամը ճին դպրոց կերթայ՝ քիչ մը ուշկէկ կեւլէ անկողինէն: Ամենէն առաջ աղախինը կօշիկները կը մաքրէ. միանգամայն սուրճ եփելու համար պէտք ըլլալիք կրակը կը ձգէ. տան տիկինը ինք կպարաստէ սուրճը, որ աղոց սենեակին մէջ կը խմուի. քանզի նոյնժամայն աղախինը նստելու սենեակը կը մաքրէ:

Կարասիները կարգադրել եւ փոշիները առնել տան տիկնոջ գործն է. նոյնպէս եւ աղաքը հագուելն. աղախինը պէտք է ամեն օր գետիկները սրբէ: Իսկ սանդուխներն եւ բակը՝ երկու օրն անգամ մը միայն կը սրբուի. եւ միւս օրերը կաւուրն: Արդ միսն ⁽²⁾ առնելու ժամակակ է, եւ միանգամայն ուրիշ եփուելիք բաներն. որպէս զի աղախինը այլ եւս կարենայ առանց խանգարուելու մնացած գործերն ընել. խիստ չափաւոր է որ տան տիկինը ինք գնէ պէտք եղած բաներն, նամանաւանդ միսը: Երբ միսն ու այլ եփուելու պէտք եղած բաներն պատրաստ են, այն ատեն պէտք է աղայոց սենեակը կարգադրել. եւ անկից ետքը անկողնոյ սենեակը, որ պէտք է լաւ հովահրուած ըլլայ. տնհրաժեշտ պէտք է անկողնոյ սենեակը ետքի ձգել՝ որպէս զի ժամանակ ըլլայ պատուհաններն բաց ձգուելով անկողիններն լաւ օդաւորել: Անկից ետքը խոհանոցին մէջ աղախինը միատեղ կաշխատի, կը լուայ աղտոտ ամաններն, եւ երբ ժամանակ ըլլայ, մէկ քանի կտոր հագուստ կը մաքրէ բակին մէջ. եւ յետոյ սեղանը կը պատրաստէ: (Ժամը 12ին այսինքն կէս օրին կերակուր կուտեն). կերակուրէն ետքը ծնողք քիչ մը կը հանգստանան, եւ աղայք կը խաղան կամ դպրոցի գործերնին

(1) Եւրոպական են ժամերն:

(2) Եւրոպացիք ամեն օր կառնուն միսն եւայլն:

կը պատրաստեն եւ ժամը շին դարձեալ դպրոց կերթան :

Կերակուրէն ետքը աղախինը խոհանոցը կը կարգադրէ որ սովորաբար կը տեւէ մինչեւ ժամ 5 . եւ յետոյ փայտ եւ ածուխ կը հանէ եւ ջուրերը կը կրէ : Շաբթուան առաջին օրերու մէջ աղախինը իրիկուան ժամերուն գուլպաներն կը կարկտէ կամ այլ գործերով կը զբաղի . ժամը 8 կամ 8¹/₂էն ետքը ալ իր գործին կը նայի : Հինգշաբթի օրերը իրիկուան դէմ պատուհանները եւ դուռները կը մաքրուի : Ուրբաթ իրիկուան դէմ խոհանոցը ամբողջ կը մաքրուի . բոլոր արոյրէ բաները եւ կանթեղները կը մաքրուին . պղինձ ամանները կը շփուի . տախտակէ աէթ եւ ռափները ինչպէս եւ գետինը կը շփուի : Հիւրի կամ գանուած ամենէն աղէկ սենեակը շաբաթ երեկոյ կը կարգադրուի : Լուացք եղած օրը աղախնոյ ինչ ինչ գործերը տան տիկինն իր վրայ կառնէ , որպէս զի պէտք չունենայ լուացքին ասկէն յաճախ ելլելու :

Այս կարգադրութեանս մէջ՝ կըսէ Գերմանացի տիկինը որ այս յօդուածս գրած է՝ իմ աղախիններս չուտ կը վարժուին . եւ խիստ քիչ անգամ պէտք կուենամ իրենց բան մը յիշեցնել : Վասնորոյ կարող եմ երբեմն երբեմն կէս օրէն ետքը ընտանեօք երթալ պտըտիլ . առանց վախճալու որ տան մէջ անկարգութիւն մը տեղի կունենայ : Հարկաւ կը պատահի երբեմն որ այս կարգադրութիւններէս դուրս ելլենք . բայց ամեն անգամուն ալ կաշխատինք կարելի եղածին չափ շուտով վերագառնալ մեր կանոնացը , որոց մէջ ամենքնիս՝ մեր աղախինն ալ մէկտեղ , շատ հանգիստ եւ աղէկ կեանք մը կանցունենք :

Կը փափաքինք այսպիսի կարգադրութիւն մ'ալ տեսնել մեր տուներու համար :

* * *

ՊԻՏԱՆԻ ՀԱՐՅՈՒՄՆԵՐ

Սոյն վերնագրին տակ՝ տնտեսական, առեւտրական, դպրոցական, տնական, օրինական եւայլ պիտանի խնդրոց վերաբերեալ հարցումներ հանդէսիս մէջ նշատարակել որոշած ըլլալով, յօժարութեամբ պիտի ընդունինք մեր բաժանորդաց կողմանէ մեզ ուղղուած այս տեսակ հարցումներ. ինչպէս եւ այդ հարցմանց տուած պատասխաններն: Հարցմունք թէ պատասխանիք պէտք է համառօտ ըլլան եւ պարզ լեզուաւ գրուած. հրատարակութեան արժանի չը համարուած գրութիւնք ետ չեն դարձուիր:

13. Բարեկամի միջոցաւ ձեռքս անցաւ Տնտեսն. ուրախութեամբ տեսայ որ ժողովրդեան առտնին վիճակը բարուքերու նպատակաւ կը հրատարակուի. ուստի ես ալ համարձակեցայ իմ ցաւոց դարման մը խնդրել: Ամուսինս՝ որ աղէկ մարդ է, իր դաւակաց վրայ գութ ունի եւ անոնց պէտքերն հոգալ կը ջանայ թէեւ, բայց մեծ պակասութիւն մը ունի որ կը խմէ. ամեն երեկոյ թաղիս անպիտան գինետուններէն մէկը կը յաճախէ եւ ժամը 5էն առաջ տուն չի գար. տղաքը անօթի կը քնանան, ես ալ առանձինն կ'սպասեմ յուսահատութեամբ. չատ խօսած եմ որ խմելիքը ձգէ, բայց օգուտ չէ ըրած. իմրագիր տէր, դուք փորձառու էք ամեն բանի, արդեօք դարման մը չի՞ կրնար ըլլալ այս խմելիքին:

ՎՇՏԱՀԱՐ ԿԻՆ ՄԸ

14. Ի՞նչ է պատճառն՝ որ Պոլսոյ օրիորդները բոլորն ալ տկար կըլլան եւ գիւղացի աղջիկները՝ զօրաւոր:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԳ ՄԸ

15. Ո՞րն է աւելի վնասակար մարդուս համար՝ օղին թէ ծխախոտը. եւ ո՞րն է աւելի վտանգաւոր մարդուս համար՝ օղին թէ խաղը (խաւմար):

ՀԵՏԱՔՐԻՒՐ ՈՄՆ

Բ. ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ

ԱՆԴԱՄՈՑ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ալեանաքեան	Լեւոն Էֆէնտի	Եազմաճը
Ասատուրեան	Սամիկ »	Դեղագործ
Արզ օղլու	Ստավրաքի »	Թիւթիւնճիւ
Բաւքալ օղլու	Գիրիաքօ »	Թիւթիւնճիւ
Գէորգեան	Մկրտիչ »	Սափրիչ
Գոնտանեան	Նշան »	Վարժապետ
Դարսասեան	Տիգրան »	Սարրաֆ
Սերոբեան	Յարութիւն »	Սարրաֆ
Վէլի Ծանիտի Էվլումպիա Տիկին		
Փաղար պաշը	Մուստաֆա Էֆէնտի	Պաշա . Պալքէհանէի
Փալիազեան	Նասիպ »	Գրագիր

ԱՌ ՊԱՏՈՒԱՐԺԱՆ ԱՆԴԱՄՍ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Խնամակալաց ժողովոյ կողմանէ հետեւեալ կարգադրու-
թիւններն եղած են .

1°. Փետրվար 15, ուրբաթ օրուան համար՝ ամեն ազգի
ընկերներէ մէկ քանի անձինք հրաւիրեալ են ի խորհրդակ-
ցութիւն պատրաստութեան ընտրելեաց ցանկի մը :

2°. Փետրվար 21, չարաթ օրուանէ սկսեալ հրաւիրագիր
պիտի ղրկուի ամեն ընկերաց ընդհանուր ժողովոյ անդամոց
ընտրութեան մասնակցելու համար :

3°. Մարտ 1, կիրակի օր տեղի պիտի ունենայ ընտրու-
թիւնն 15 անդամոց ընդհանուր ժողովոյ :

4°. Մարտ 8, կիրակի օր տեղի պիտի ունենայ երկրորդ
քուէարկութիւն՝ պակաս մնացած անդամոց համար :

5°. Մարտ 22, կիրակի օր տեղի պիտի ունենայ Միու-

Թեան առաջին տարեկան ընդհանուր ժողովն՝ Տնօրէն Ժողովոյ համարատուութիւնը լսելու, գալ տարուան հաշուեցոյցը քուէարկելու, խնամակալաց ինչպէս Տնօրէն ժողովոյ պակաս անդամոց տեղ ընտրելու եւ խնամակալաց ժողովոյ կողմանէ ըլլալիք օրինական առաջարկութիւններն նկատողութեան առնելու համար:

Ա. Զ. Դ.

Որչափ որ ամեն ընկերաց հրաւիրագիրներն իրենց հասցէին պիտի ղրկուին ալ նէ, եթէ ոք պատահմամբ մինչեւ 20 փետրվար ընտրութեան համար իր հրաւիրագիրն չտանայ. ինչպէս ամեն այս տեսակ պարագայի մէջ, պէտք է անձամբ պահանջէ զայն Միութեան գրասենեակէն, որ ի Ղալաթիա, Քիւրէիճիլէր, Զիվէր-Պէյ խան թիւ 12, 13:

Հրամանաւ

11 փետրվար 1887

ԽՆԱՄԱԿԱՅ ԺՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

ՏՆՏԵՍԻ ԲԱՐԵԿԱՄՔ

Սափրիչեան Տիմոթէոս Եպիսկոպոս
Մամբրէեան Տ. Արիստակէս Աւագ քահանայ
Սեղբոսեան Սրբուհի Օրիորդ Խասգիւղ
Գէորգեան Մինաս Էֆէնտի Պուլիս
Խոջեան Աւագ Էֆ. Կիրասոն
Համամձեան Յակոբ Էֆ. Կարին
Մէրամէթձեան Սեպուհ Էֆ. Էտիրնէ
Տ. Գաբրիէլեան Գրիգոր Էֆ. Երիզա
Քիւրքձեան Միհրան՝ Էֆ. Սամսոն
Օհաննէսեան Թորոս Էֆէնտի Էտիրնէ
Յրէնկեան Գասպար Էֆ. Պուլիս

Շնորհակալութեամբ կը ծանուցանենք թէ յիշեալ պատուական անձինք կ'աշխատին մարդասիրարար Տնեսի ծաւալման:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Յ. ՈՍԿԱՆ. ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ. Ա. Կրթական վիճակ մեր,
Բ. Հայ վարժիչք եւ վարժարանք ի Կ. Պոլիս. սպագրութիւն
Գ. Պաղատական (Արաւեան) գին 5 դր. ի նպաստ Ս. Փ.
ազգային Հիւանդանոցի.

Մեր կողմանէ կը կրկնենք միայն գրքին յառաջաբանին
մէջ հեղինակին վերջին խօսքը.

«Եւ ես՝ իբրեւ ուսուցիչ, վաղեմի բարեկամ մի իմ ուսում-
նասէր երիտասարդութեան որ հրաւիրեմ արդ զքեզ ընդու-
նիլ գրութեանէս մի օրինակ, եւ այնու նուիրել երախայրեացդ
առաջին լումայն ի ցանկալին վերաշինութիւն տանն ազգին:»

ՀԱՆԴԷՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ, քառոյսկան, ուսումնական եւ ար-
ուեստական. Վիեննա, Միսիքարեան սպարան. քա-
ժանորդութեան գինն է 8 փրանկ: Կ. Պոլիս եւ զՄիւռնիս՝
Միսքանութեան վանաստաններէն կրկնուումի. ուրիշ քաղաքե-
քաժանորդ գրուիլ ուզողներն կրնան անոնցմէ ստանալ կամ
ուղղակի Միսիքարեան միաքանութեան Մայր Վանքէն որ ի
Վիեննա, է. շրջանակ, Միսիքարիսքն Կասե քիւ 4:

Վիէննայի պատուարժան Միաբանութիւնը իր կարողու-
թեամբ եւ քաղաքակրթեալ Եւրոպիոյ կեդրոններէն միոյն
մէջ իր ունեցած գիրքովն, անսարակոյս մեծ ծառայութիւն-
ներ կրնայ մատուցանել ազգին: Ուստի կը շնորհաւորեմք
իրենց այս նոր ձեռնարկը որոյ Ա. եւ Բ. թիւերն հրատարակ-
ուած են արդէն, եւ որք շատ օգտակար նիւթեր կը պա-
րունակեն՝ հասարակաց ընթերցանութեանն արժանի. ջեր-
մասէս կը յանձնարարենք Ամսօրեայ հանդեսը:

ԽԱՌՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԵԱՆ, Կիրակոս Ս. Ղազան-
ճեան, սպագրութիւն Սարգեան. գին 6 դրանկան:

Փոքր Ասիոյ վրայ տեղեկութիւն ուզողը պէտք է կարգաւ
Ղազանճեան էֆէնտիի նամակներն. քանզի նա շատ մօտէն
կը ճանչէ երկիրն: